

Turanga, Tuhoe me era atu pekanga maha e korihi nei roto i enei ra. Kia ora katoa tatou.

Ka tupu a Te Whatuiapiti hei tangata mo Heretaunga, ka kiia ko Ngai Te Whatuiapiti ki tenei taha o Keteketerau ko Ngati Kahungunu ki tera taha. Ka penei te karangaranga i a ratou tetahi ki tetahi, otira kei nga haere ki waho, ka horapa tenei ingoa Ngati Kahungunu Katoa, timata mai i Wairarapa, Heretaunga, Te Wairoa, tae noa ki Te Mahia. Te Horehore:—

E tata ana tenei pa ki Te Takapau, he pa whakamataku tona tu. I whakamatautia e Tangi-te-Ruru, no Waikato tenei pa otira ahakoa he pu tona rakau, kore rawa i taea. Ko nga tangata o roto ko Hawea Toataua, ko Ngaokoiterangi, ka Ngarangikahiwera, ko Te Kikirioterangi.

Te Puketapu:—

Kanui nga ahuatanga i tenei pakanga, otira ko tenei te mea e tino tata mai ki au nei ko etahi wahine tokorua e kiia ana ko te koka kia Taipua raua ko Te Otene tetahi. Ka tae te rongo kia Te Rotohenga katahi ka haeretia e ia ka tukua ngarotia kia hoki ki o raua iwi. Ko Te Rotohenga ara ko Winipere i moe i a Tini ka puta ko Karaitiana Takamoana raua ko Te Meihana Takihi. I muri ka moe i a Te Hira Whawhaopo ka puta ko Henare Tomoana raua ko Te Uamairangi.

Kei te tata ki Moteo tenei pa, i whakaekea e Ngati Raukawa, Ngati Whiti, Rangitane me Ngai Te Upokoiri, te pae o nga iwi whakaeke. I hinga i tenei pakanga a Te Whatanui. No tenei pakanga hoki te Kaioara a Hinemotuhia e mea ra:—

*E muri ahiahi takoto rawa iho ki taku moenga, ...
E hine ahaku me pehea te whakaaronga iho,
E paheke rahi ana te toto rewa,
Te hunenga i raro ra.
E kai e hine i te wai-roro nou e Te Kauru,
Te tangata patu kino i te matua,
Ka noho pania nei.
Tenei o kutu e Te Hauwaho te ngaua iho nei,
Tera aku kai kei Ahuriri, ko Ngati Matepu,
Te Rau Hokochitu a Kahungunu, ko Ngati Kurukuru
Kia nui mai au kia kai atu au kia ruaki.
I te wai ra-rra o Muheke na ana nei aku hoa,
Koi whakahinga nui ki te awa ki Tutaekuri.
He aroha tonu ake ki te matua i waiho e te tau
Ka tae nga rangi o te noho ka nunumi whakararo,
Te pua ki te reinga ki te matua, oti tonu atu.*

Motukumara:—

Kei te taha hau-raro o Omahu tenei pa i horo i a Nga-